

Meilės simboliai Paežerių dvaro rūmų ansamblje

▲ Alegorija „Muzika“.

Kęstučio INKRATOS nuotr.

Šokijų salės simbolika

Restauruojant Paežeriu dvaro rūmus, pastatytus XVIII a. pabaigoje, restauratoriai naujam gyvenimui prikėlė šokijų salę, jos parketą, naujomis spalvomis sušiuto šokančios merginos salės lubose.

Pasak menotyrininkės A. Aleksandravičiūtės, „pagal to laiko rituālą, perėję salių anfiladą (eilė pereinamų patalpų pagal vieną ašį), patenkinti į puošniasius ir iškilmingiausią šokijų salę. Ašiuk, iš jų galima jeiti ir tiesiai iš vestibulio. Tačiau nuo baroko laikų ištvirtinus iškilmingos eisenos tradicija paradiniais iėjimais pripažinta būtent šoninius antiflados kambarius. Taip ižengiant į centrinę patalpą stipriai pajamtamas erdvų kontrastas tarp stačiaukampių patalpų ir rotundinės, žymiai auksčestnes šokijų salės.“

Savo studijoje „Sentimentalojo klasicizmo iavaidžiai: Paežeriu dvaro rūmų skulptūra“ menotyrininkė A. Aleksandravičiūtė taip nusako Paežeriu dvaro rūmų interjerą: „Labai šviesi, puse savo tūrio išgaubta į parką pusę salė turi kupolinį skliautą su liūnetais (arkinės nišos virš durų, langų). Segmentuose, atskirtuose groteskais, pažaiduotuose astuoniuos šokančios menadės. Bendras kompozicijos ritmas lankus, sklandus. Plastikos pozūriu šie reljefai skiriasi nuo fasado arvestinių dekorų. Šokijų salėje – tipiška 1800-ujų metų stilijaus skulptūra, ryškiai kontrastuojanti su lygiu fonu, be jokių baroko atgarsiu, ašiukų siluetu linijų ir apibendrintu formu.“

Idomiai įžvalga apie menadės (tai bakchantes, dievo Dioniso palydovės, laukinės, išprotėjusios moterys, vaizduojamos apsraizgusioms gebénemis ir vynuogienojais) ir jų iavaidžio analogus. Tai primena graikų ir romėnų reljefus, analogu randama Carskoje Selo (dabar – Puškinio miestas) Jekaterinos rūmuose. Žaliajame valgomajame, taip pat Potsdamo ansambliuose.

Vertynių reljefai ir virš šokijų salės durų. Čia šokančias menades tarsi vainikuojia virš jų esantis muzikos instrumentų naumiurmortas. Ažuolo, lauro lapų ir rožiu pynęs simbolizuoją jvaairius muzikos žanrus bei kūrybos tipus – nuo herojinio iki lyrinio.

„Dailės, muzikos ir šokio temos išsamiai atskleidžia paradinų patalpų reljefuose, o poezią labiau atspindinė galinuose anfilados kambariuose, buvusiame miegamajame bei prieš jį esančiame salone.“

Pagal XVIII a. dvarų sodybų tradiciją, miegamasis išrentęs šoniniame rizalite (kyşulyje) taip, kad pro langus atsiveru įzerio panorama. <...> Miegamajame virš durų ikonponuotas reljefas su besimyluojančiais erotais“, – rašo A. Aleksandravičiūtė.

▲ Linksmas šokis simbolizuoją meilę ir draugystę.

Vaikų kambario ornamentika

Menotyrininkė A. Aleksandravičiūtė ypač žavisi vertingu vadinojimo vaikų kambario dekoru. Pasak meno istorikės, šis kambarys projektuotas kaip paradinis prieškamarbis: „Trys šio salono reljefai ikonponuoti virš durų. Irėminto ornamentinis bordūrinas, jie iprasmina Meilės, o kartu ir Poezijos temą. Vienas iš kitų žiūrintys erotai padalija salą lyg į dvi dalis.“

Idomiai pavaizduoti erotai (meilės skeledejai). Miško ir vandenės apsuptyje vienas erotas groja fleita, antrasis spaudžia į taukę vynuoginį syvus. Gretimame bareljefeje vienas pabrėžinai etimpia lanką, kitas prilaike paukštį (gulbe).

Ramu prieiglobstį, nusiraminimą gamtoje ir meilėje vaizduojaučio trečiojo bareljefo ero-

tal, kurie kūrena klasicistinį cilindro formos aukurą, ketindami tame paukotį žiedų vainikelių. Šalia aukuro sudėti karo atributai: skyda ir šalmai. Šie simboliai – tai švelnumas, meilės priešprieša agresijai, taikos siekis.

Rūmų fasado reljefų alegorijos

Dvaro rūmų fasade lankytuojai susidomėjimą visuomenet kelia du reljefai, ikonponuoti rūmų šoniuiuose friuozėse (horizontalios dekoratyvinės juostos). Dešinėjame frize – reljefas

„Dailė“, kairiajame – „Muzika“. Abiejose reljefuose nuogos erotų figūrėlės juda gamtos, t. y. medžių, formos. „Dailės“ reljefo viene erotai lipdo ir kala iš akmens biustus – simbolizuoją skulptūrą, kitos du figūrelės pavizduotos nusivelkančios drabužius ir lyg kviečia „apsniuginti prieš gamtą“.

Figūrėlė su paukščiu – tai metafora, kviečianti „kurti laisvai, kaip paukštis gieda“. Figūrėlė, laikanti skydą, – tai užuominia apie poezią ar tapybą. Prie graviruotos laidojimo urnos klūpant figurėlė turi sentimentalistinės melancholijos atspalvių.

„Dailės“ reljefo lyriزمas atspindi apoloniškajį pradžią dailiūsiuoju menuo.

Stichišką linksmybę akcentuoja reljefas „Muzika“, kupinas diorizicos kūrybos. Ožys ir vynu smagurliaujantis erotas bei šokėjų eisenai su tankiais muzikos instrumentais sklidini gyvybingumu. Pasak menotyrininkės, tai barokui būdinga sodri plastika.

Karaliaus Liudviko XVI stiliaus interjero atspindžiai

Gauroniskių dvarems tiek Paežeriuose, tiek Šukiliuose buvo būdingas Prancuzijos karaliaus Liudviko XVI laikų baldų ir interjero stilus. Jo elementų yra Paežeriu rūmų antruoju auksčiau tarplangės. Tai – ir besiplaikstančios kaspinių kokardos su sentimentaliomis gėlių puokštėmis, ir abiejų salų ornamentiškis dekoras.

Apigebindramais menotyrininkė A. Aleksandravičiūtė rašo: „Rūmų architektūrai ir skulptūrai nebūdingai herojinis pradas, monumentalumo siekiams, retoriškumas, patetika. Ansamblio elementus, nors ir nevienalaikius, susieja bendra, dzugi, lyriška atmosfera, atokios Suvalkijos vietovės ramybė.“

▲ Šokančios menadės (šokijų salės kupolas).

▲ Linksmas šokis simbolizuoją meilę ir draugystę.